documentatie

datum: 13 januari 2009
ref. NOT4067.0-008-lab17092008

maak<architectuur

Inleiding

> Aanleiding en doel

Bij de ontwikkeling van de binnenstad is een onderverdeling gemaakt tussen Oost en West, waarbij de ontwikkeling en realisatie van Oost vollop in gang zijn. Voor de ontwikkeling en planvorming van West is er, anders dan de plannen doen vermoeden, binnen randvoorwaarden ruimte voor nieuwe invulling (ruimtelijk en programmatisch). De centrale vraag is daarbij, hoe de ontwikkeling van dit gebied toch zal kunnen bijdragen aan de vervolmaking van de binnenstad als geheel.

Het gemeentebestuur heeft de wens geuit, deze cruciale vraag in breed verband te onderzoeken. Dat wil zeggen dat een proces van visie- en planvorming gestart dient te worden, waarin diverse geledingen van de Nieuwegeinse gemeenschap bijdragen. Als eerste stap is op 17 september 2008 een werkbijeenkomst voor de Raadsleden geweest met als onderwerp de visievorming van West.

Doel van de bijeenkomst was, contouren te verkrijgen voor de vormgeving van een interactief ontwerp- en ontwikkelingstraject. Bijkomend doel was huidige plannen en afspraken gezamenlijk los te laten en bij deelnemers denk- en beeldruimte en enthousiasme voor nieuwe kansen te creëren. In de bijeenkomst is de politiek overtuigd van de noodzaak van het opstellen van een aangepaste visie voor het westelijk deel van de Binnenstad. Een onderdeel daarvan is een heroverweging van de plangrenzen zoals deze in het Operationeel Ontwikkelingsplan Binnenstad zijn opgenomen.

> Methodiek

Maak<architectuur heeft in september deze creatieve sessie gehouden in opdracht van het gemeentebestuur en in samenspraak met het projectbureau. Deelnemers waren de leden van de raadscommissie GGO, enkele andere raadsleden, leden van het college burgemeester en wethouders. Aanwezig waren tevens enkele betrokken ambtenaren.

Het maak<lab heeft geresulteerd in de onderstaand gedocumenteerde mogelijke karakteristieken voor het gebied en in de gezamenlijk gedeelde conclusie dat de bestaande planvorming en ruimtelijke kaders herzien moeten worden via een participatietraject. Het lab had het karakter van een open en

creatieve sessie, waarbij in een hoog tempo zo veel mogelijk onbevooroordeeld en vrijuit gedachten ontwikkeld kunnen worden, ongeacht politieke achtergronden van deelnemers.
De directe en creatieve aanpak bleek inderdaad zodanig te werken, waardoor deelnemers in goede samenspraak een aantal essentiële thema's vruchtbaar hebben kunnen uitdiepen.

Het programma bestond uit:
> ontvangst, welkomstwoord door wethouder Bert Lubbinge, inleiding maak<architectuur;
> presentatie van meegenomen objecten door deelnemers; evaluatie maak<architectuur;
> woordenstorm in vier groepen, in tien minuten geleid door maak<mensen; evaluatie door maak<architectuur;
> beeldenstorm individueel, productie van stripverhalen aan de hand van opdrachtkaarten;
> gespreksronde plenair o.l.v. Bert van Meggelen en conclusies door Bert Lubbinge.

> objecten

Iedere deelnemer heeft iets meegenomen of uitgekozen waar zijn/haar fantasie naar uitgaat bij de gedachten over de toekomst van Binnenstad-West

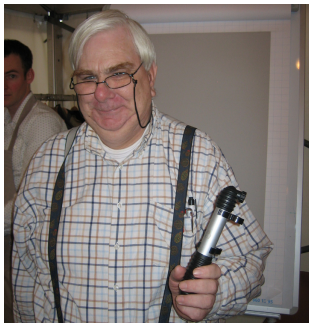
behoudbaar proces

kleurrijk West

prachtige kleuren uit ‘zand’

kruispunt verkeersstromen

sfeer, uitstraling

gedicht: veelzijdig West

geen gebakken lucht

profileermogelijkheden jongeren

begonnen in Oost, starten met West

orde in chaos

balans tussen West en Oost

‘make belief’, verzin een list

tot kern van zaak komen

sleutel tot Nieuwegeinse samenleving

bewonen, bereikbaarheid

zuidelijke muziek, volksculturen

verleiding

multifunctionaliteit

verleiding, winkelconcentratie

>

> woordenstorm

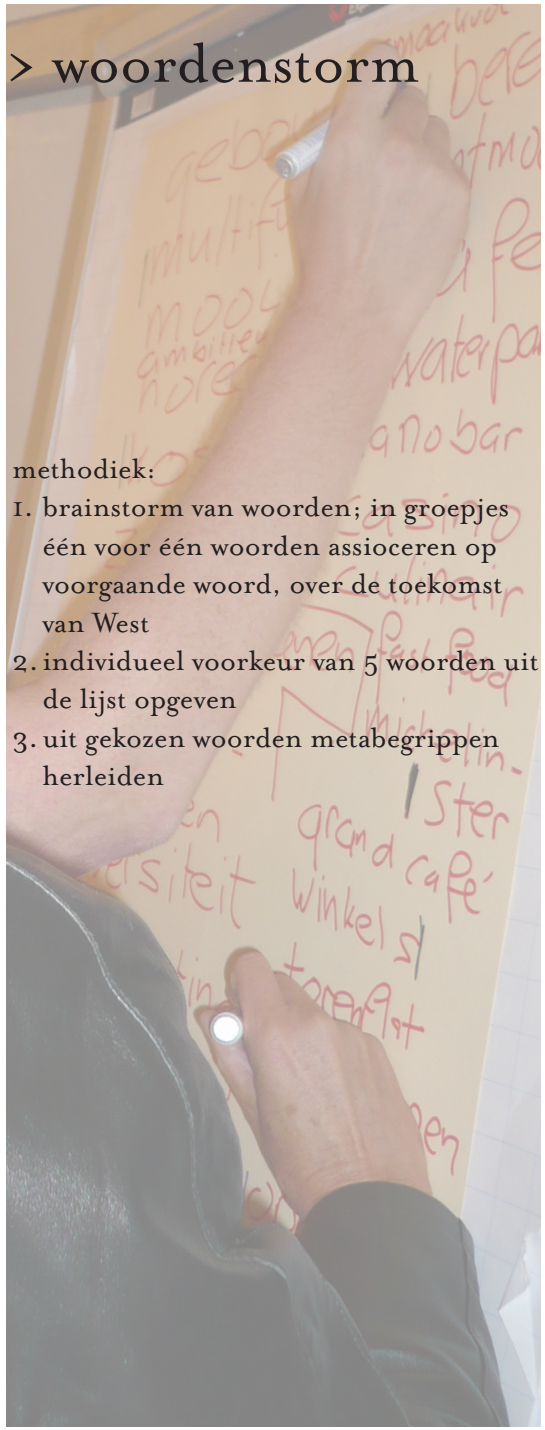

methodiek:

1. brainstorm van woorden; in groepjes één voor één woorden assioceren op voorgaande woord, over de toekomst van West
2. individueel voorkeur van 5 woorden uit de lijst opgeven
3. uit gekozen woorden metabegrippen herleiden

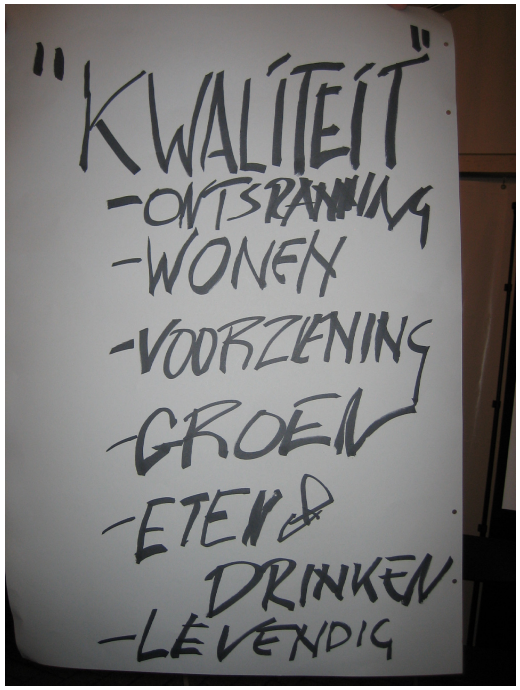

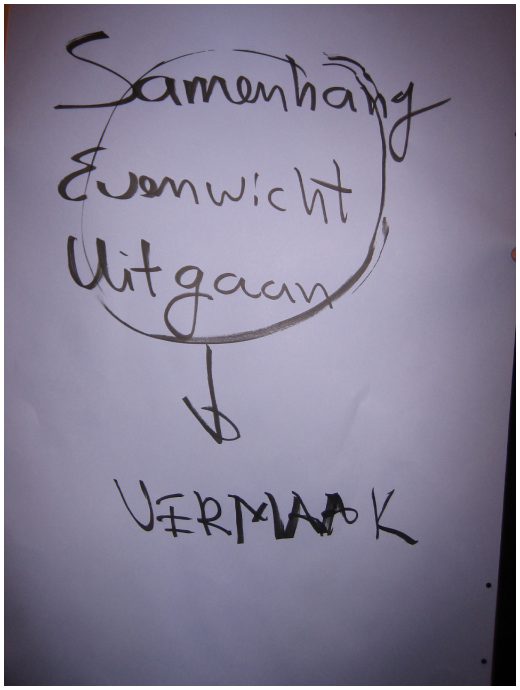

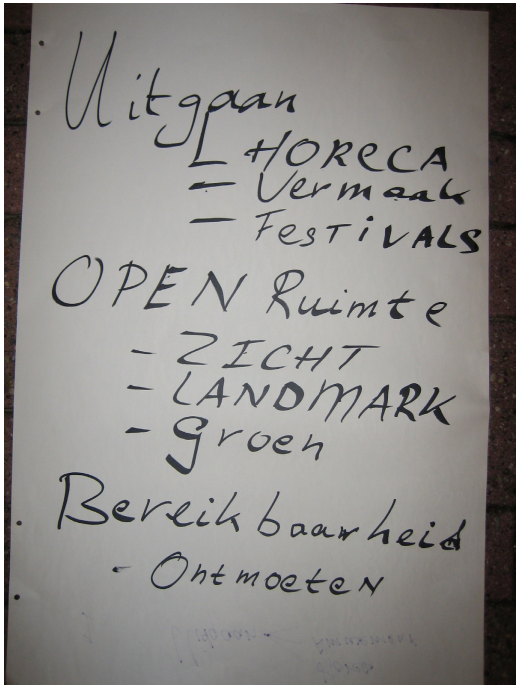

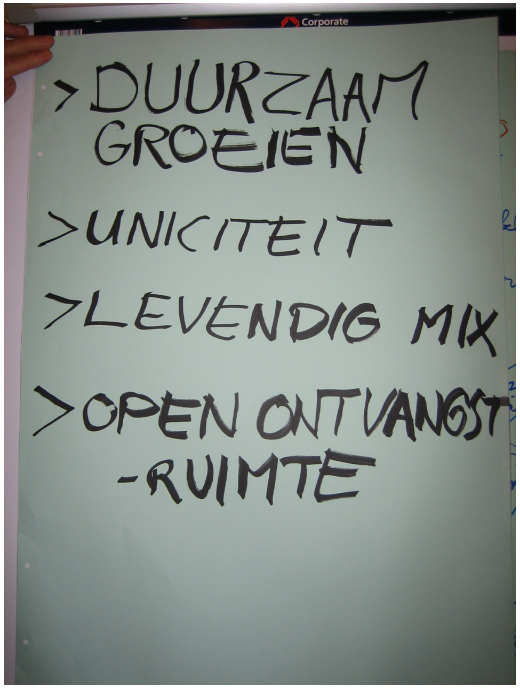

metabegrippen
woordenstorm

>

> beeldenstorm

methodiek:
individuele opdracht waarbij iedere deelnemer een opdrachtkaartje kan kiezen. Gevraagd wordt een stripverhaal te maken waarbij de beleving van Binnenstad-West centraal staat. Op de opdrachtkaart worden leeftijd, vervoersmiddel en persoonlijk kenmerk beschreven.

> vrijetijdsfuncties

> grootschalige (poort) bebouwing + commercie

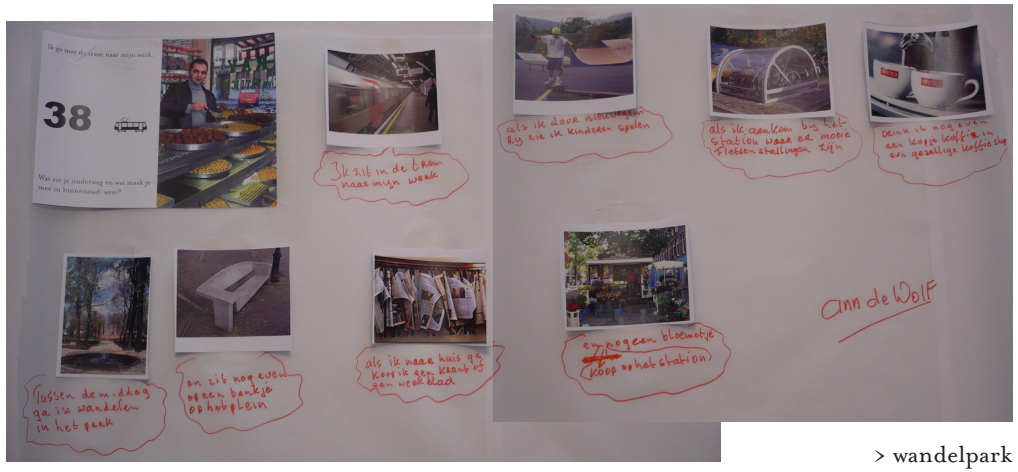

> wandelpark

> kleinschalige voorzieningen bij OV

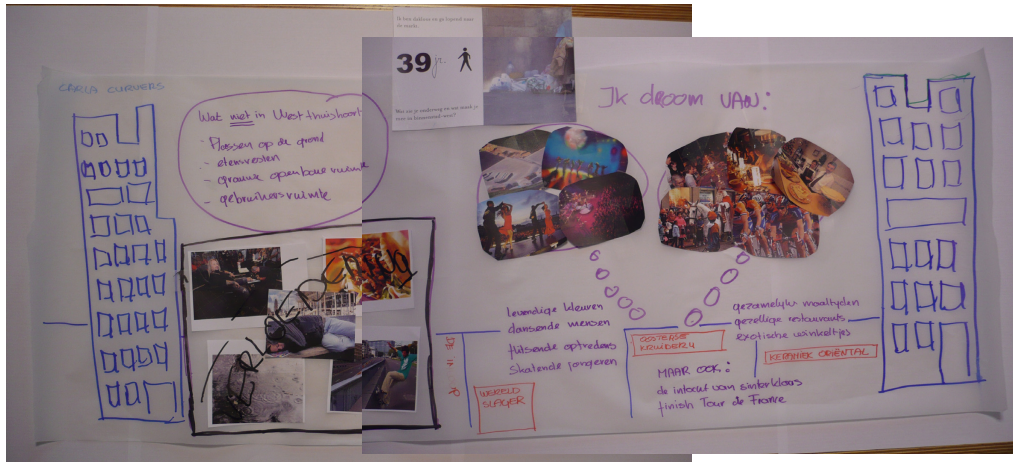

> buitenactiviteiten & culturenmix

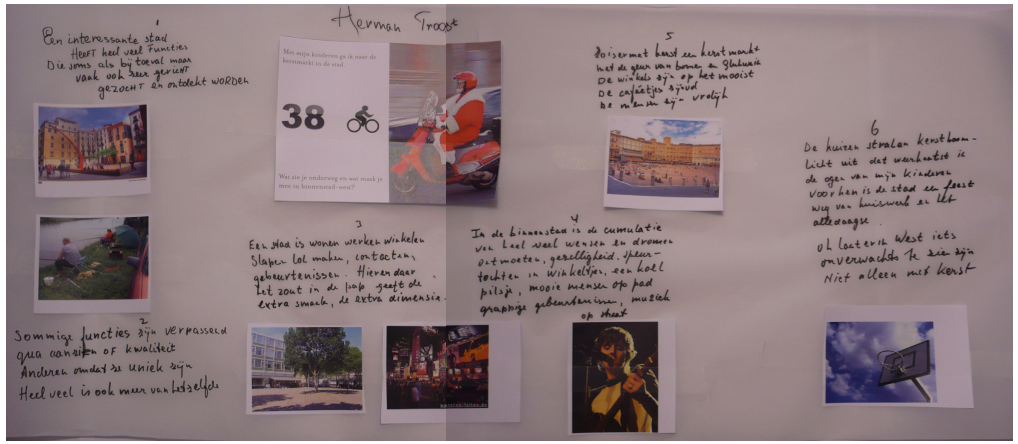

> West = weg van het alledaags

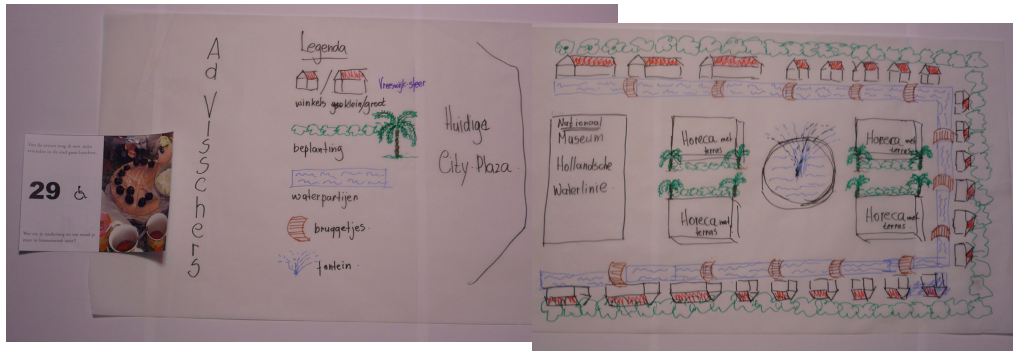

> water en hollandse waterlinie

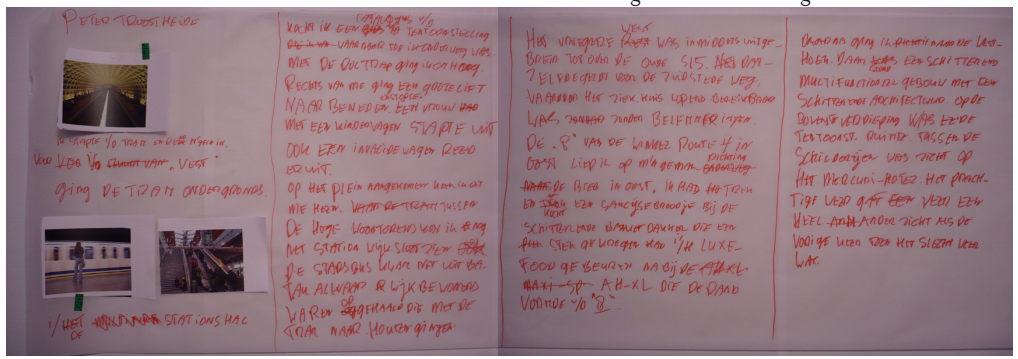

> OV station overstappen

> hoogbouw, grootschalig, moderne architectuur, schitterend

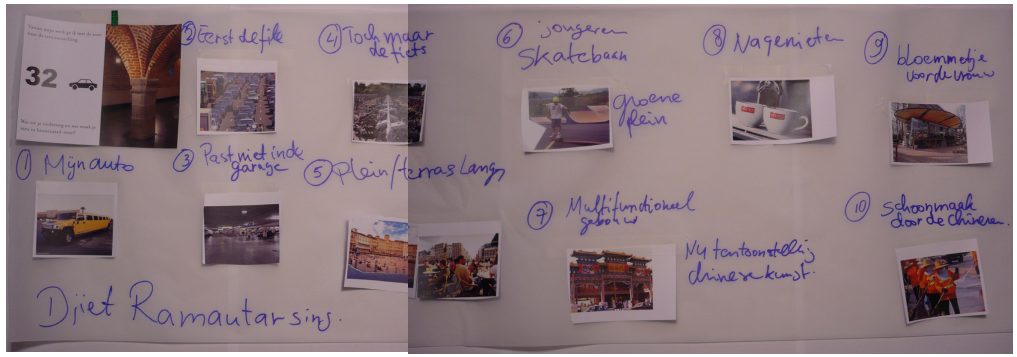

> fietsen, spelen en evenementen, groen plein

> multifunctioneel gebouw

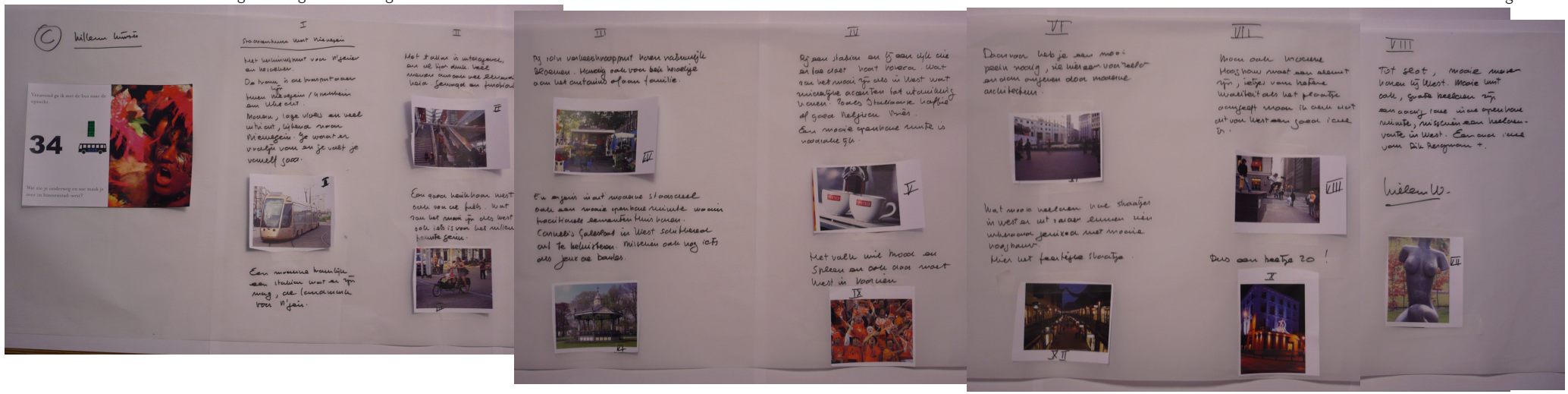

> moderne stedelijke & levendige plint > OV en fietsen centraal > park & plein, muziek & kunst

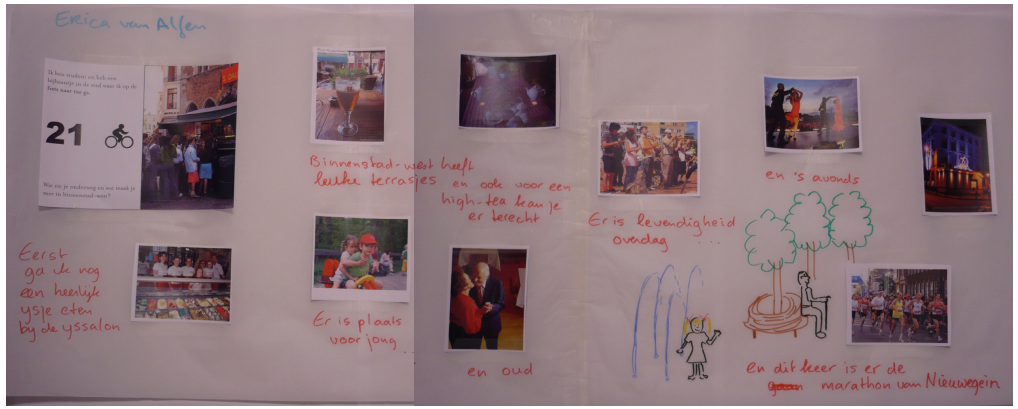

> kleinschalige horeca, levendig
> evenementen, jong & oud

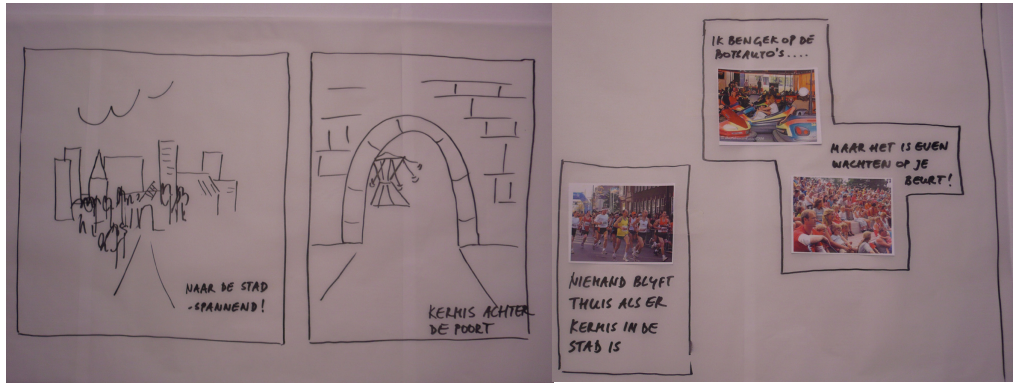

> actief buiten vertier

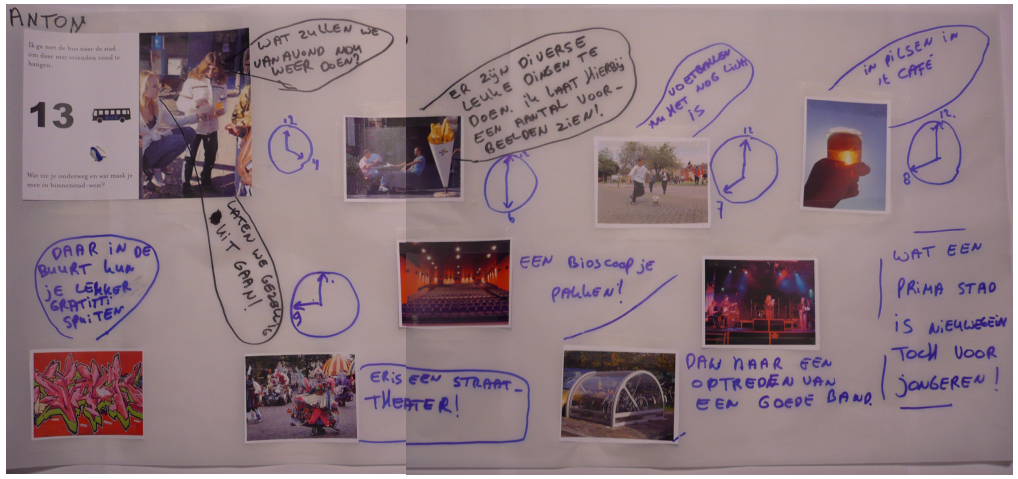

> actief buiten vertier

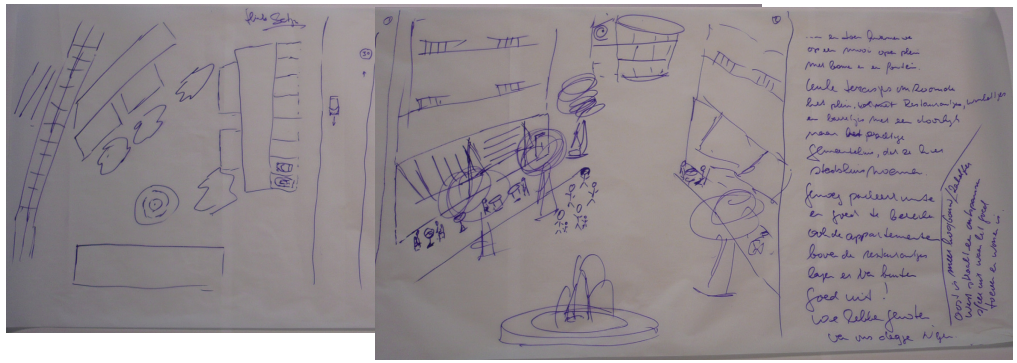

Oost = hoogbouw & zakelijker
West = goed toeven & wonen

> buitenactiviteiten
> OV en multifunctionaliteit

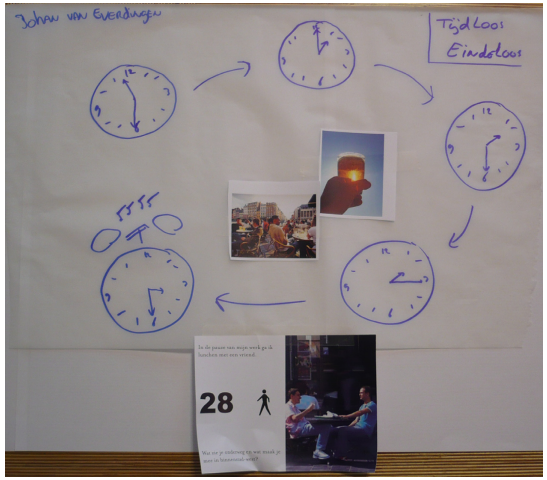

> 24-uurs economie

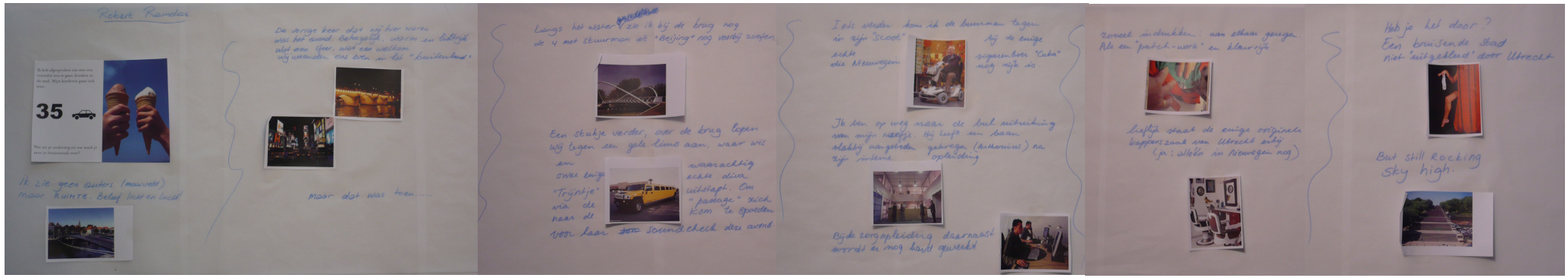

> Bruisend, rocking & Sky High
> Niet uitgekleed door Utrecht

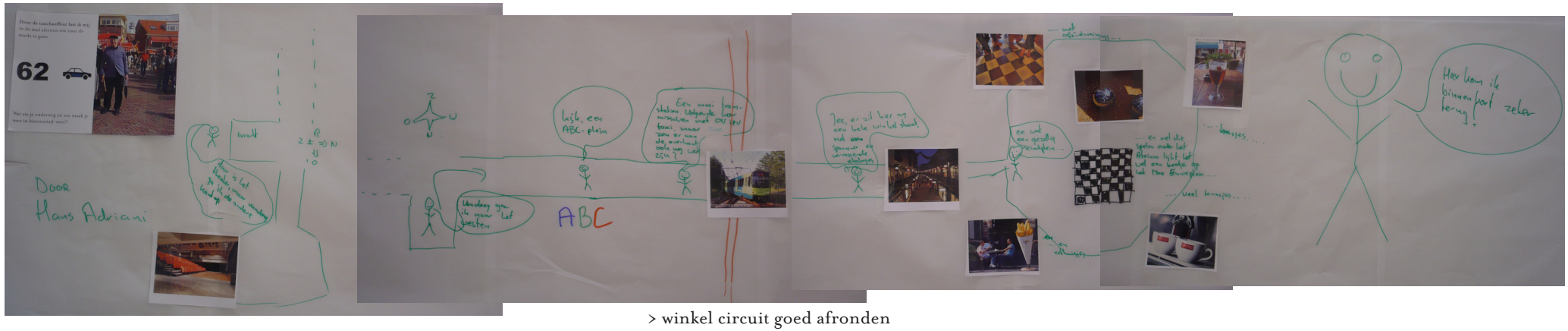

> winkel circuit goed afronden
> horeca, spelen

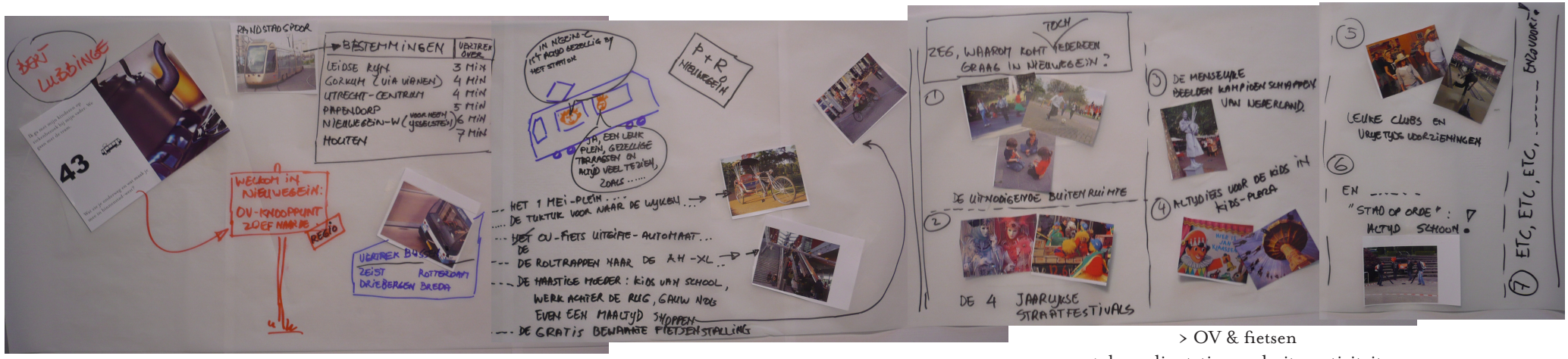

> OV & fietsen
> levendig station en buitenactiviteit

> moderne kunst, popstad, feesten
> (dieren)tuin

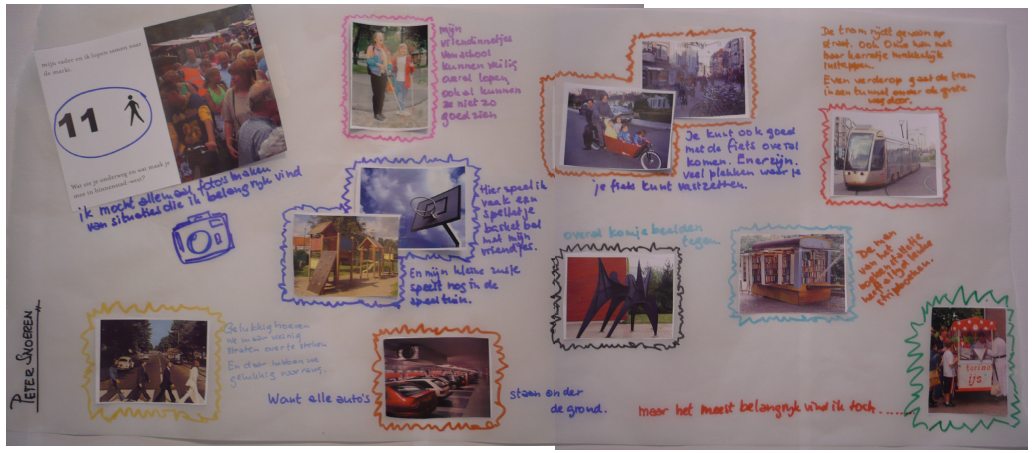

> vrijetijdsfuncties & OV+park+fietsen
> kleinschalige voorzieningen

Inhoud: karakteristieken van West

1. Imago: een kleurrijk palet

Met de lab-titel 'Palet voor West' is de thematiek van kleurrijke diversiteit natuurlijk enigszins door het lab voorgeprogrammeerd. De deelnemers hebben echter deze thematiek uit eigen beweging steeds weer aan de orde gesteld. Als algemene karakterisering is daarbij met name naar voren gebracht:

> hoogstedelijk imago met exclusiviteit, uniciteit, allure, dat mensen uit de regio trekt
> West als onderdeel van de gehele binnenstad; samenhang en evenwicht van Oost en West
> levendigheid door kleinschalige ontwikkelingen op maaiveldniveau, aansluitend op de commercie in Oost en door concentratie van buitenruimte activiteiten en evenementen in West
> moderniteit en optimisme
> origineel, kleurrijk, spannend, verrassend en sfeervol
> smaken van verschillende culturen
> multifunctionaliteit
> sociale bereikbaarheid van bewoning en ander gebruik

2. Context: structurele verbindingen

Aandacht wordt gevraagd voor het palet van de gehele binnenstad. Gezocht wordt naar een balans van Oost en West, waarbij west ervaren wordt als entree van de binnenstad, vanaf de A2 maar ook voor het openbaar vervoer. Hoogwaardige ontwikkeling van de tramlijn wordt gewenst en als impuls van moderniteit erkend. Door de busverbindingen met de wijken optimaal te houden ontwikkelt zich een kansvol knooppunt in en voor de binnenstad.

Daarnaast is er aandacht voor de overgangen van West naar de omgeving. Zelfs overbouwen van de omsluitende verkeersaders wordt geopperd, mede met het oog op een integratie met de ontwikkelingen van en rond het Anthoniusziekenhuis.
2. Doelgroep: binnenstad voor allen

Er is een zeker spanningsveld waarneembaar tussen het streven naar een regionaal aantrekkelijke

exclusiviteit en de gewenste sociale en culturele mix in West. Gezocht wordt naar een goed verzorgd, veilig en schoon centrum waarin deze mix tot een niet-alledaagse ervaring leidt. Een optimistisch uitgangspunt! Genoemd zijn:

> bruisende binnenstad die de mogelijkheden voor jongeren profileert
> inkleuring en gebruikswaarde voor jong en oud en voor diverse etnische groepen
> sociale bereikbaarheid van West, met veel woningen voor 'de gewone man'
> inspiratie historie Nieuwegein: water en Hollandse waterlinie

3. Station Nieuwegein: sleutel van de bereikbare binnenstad

Veelvuldig is geconstateerd dat een nieuw, modern en hoogwaardig tramstation de sleutel voor een hoogwaardige ontwikkeling kan zijn. Een OV-knooppunt biedt een grote kans, is een dynamisch middelpunt van mensenstromen tussen de vele centrumfuncties, wijken, de regio, Utrecht en de opleidingen en de gezondheidsfuncties van en rond het ziekenhuis. Daarmee garandeert het knooppunt levendigheid, waardoor een combinatie van kleinschalige en grootschalige commerciële functies levensvatbaar wordt. Dat leidt op zich weer tot kansen voor intensief en actief gebruik van openbare ruimte. Genoemd worden specifiek:

> tramstation als ondergronds (metro-)station
> station als hoogwaardig architectonisch beeldmerk en poort naar Nieuwegein
> overdekt, vernieuwend, regionaal knooppunt, grootschalige bebouwing, kleinschalige functies
> aansluiting op de regio met snelle buslijnen
> goede bereikbaarheid en voorzieningen voor fiets, auto, taxi. West als kruispunt van verkeersstromen.
> knooppunt op de overgang van Oost en West versterkt de verbinding tot één palet
> stimulering van goed openbaar vervoer versterkt imago milieuvriendelijk centrum

4. Functioneel perspectief: grote en kleine schaal

West wordt gezien als kans om het winkelcircuit te vervolmaken en af te ronden met een open

activiteitenplein met exclusieve horecavoorzieningen. In de fantasieën is ruimte voor zowel publiekstrekkers zoals megastores, als de verleiding van kiosken en ambachtelijke en exotische kleine zaken met de smaak van verschillende culturen.

Een kans wordt gezien in de mogelijke koppeling met het Antonius ziekenhuis. 'Verzin een list' is het motto, waarmee bedoeld wordt dat het ziekenhuis kan bijdragen aan een mix van wonen, winkels en zorg, en zo mensen kan (ver)binden.

Als trekker voor evenementen wordt ruimte gezien voor een multifunctioneel gebouw met bijvoorbeeld een poppodium. In relatie met het OV knooppunt liggen hier goede kansen. Een multifunctioneel gebouw wordt als stimulans voor een sociale en culturele mix gezien. Als kans voor een cultuurhistorische hechting van West wordt de mogelijkheid van een museum Hollandse Waterlinie gezien.

5. Openbare ruimte: plek voor activiteit en ontmoeting

In alle onderdelen van het lab is de meest opvallende constante de wens naar actief gebruik van de openbare ruimte door vrijetijdsbesteding en evenementen. Het zou de meest aantrekkelijke karakteristiek en motor kunnen zijn die vele doelen verenigt: sociale en culturele mix, aantrekkelijkheid voor de regio, bereikbaarheid voor allen, hoogstedelijke moderniteit, combinatie van groot- en kleinschaligheid.
Daarnaast is opvallend dat hoogwaardige stedelijke ruimte zowel in de vorm van plein- en straatruimte gezocht wordt als in de vorm van groene parkruimte.

Met betrekking tot openbare ruimte worden genoemd:
> samenkomen, volksculturen, (zuidelijke) muziek
> buitenruimte gebruik voor leisure voor jong en oud
> sport, dans en spel voor jong en oud, evenementen
> grote open ruimte als klassiek/modern plein
> autovrije zone en veiligheid voetgangers en fietsers
> fontein, muziekkiosk
> kunstprojecten in de openbare ruimte
> groene buitenruimte, wandel- picknick- en ontmoetingspark

Opmerkingen uit de slotbespreking

Bij aanvang werd door een deelnemer geconstateerd dat het tot noch toe eenvoudig was maar veel complexer zal worden; gezelligheid van een schemerlamp op het terras nabij de cultuur, als beeld van West, wordt vervangen door een veelheid aan ideeën. Dit zal veel papier opleveren en een goede perforator zal nodig zijn om orde in de chaos te scheppen. Onderstaande pleidooien zijn besproken en werden breed gedeeld tijdens de plenaire gespreksronde:

> nodig is een transparant proces, luchtig maar ook serieus, het mag geen gebakken lucht zijn
> een open proces waarbij betrokkenen echt gehoord worden en goed gecommuniceerd wordt!
> zowel het resultaat als het proces kan het samen-leven bevorderen; sleutel zijn tot de Nieuwegeinse gemeenschap
> de grenzen van binnenstad West zijn nog nader te bepalen; de kaders liggen nog niet vast
> in het proces dienen we direct tot de kern van de zaak te komen, nl. hoe kunnen we hier iets bruisends maken en tegelijk geld terug verdienen.
> er zijn vele huizen gesloopt voor West, een tijdelijke parkeerplaats is gekomen, nu moet er iets 'origineels' komen; Let op de spanningsboog bij burgers, hou het boeiend en geloofwaardig
> heb naast aandacht voor 'dromen' ook aandacht voor de zorgen om west
> zorg voor flexibele ontwikkeling door in planvorming een organische groei mogelijk te maken.

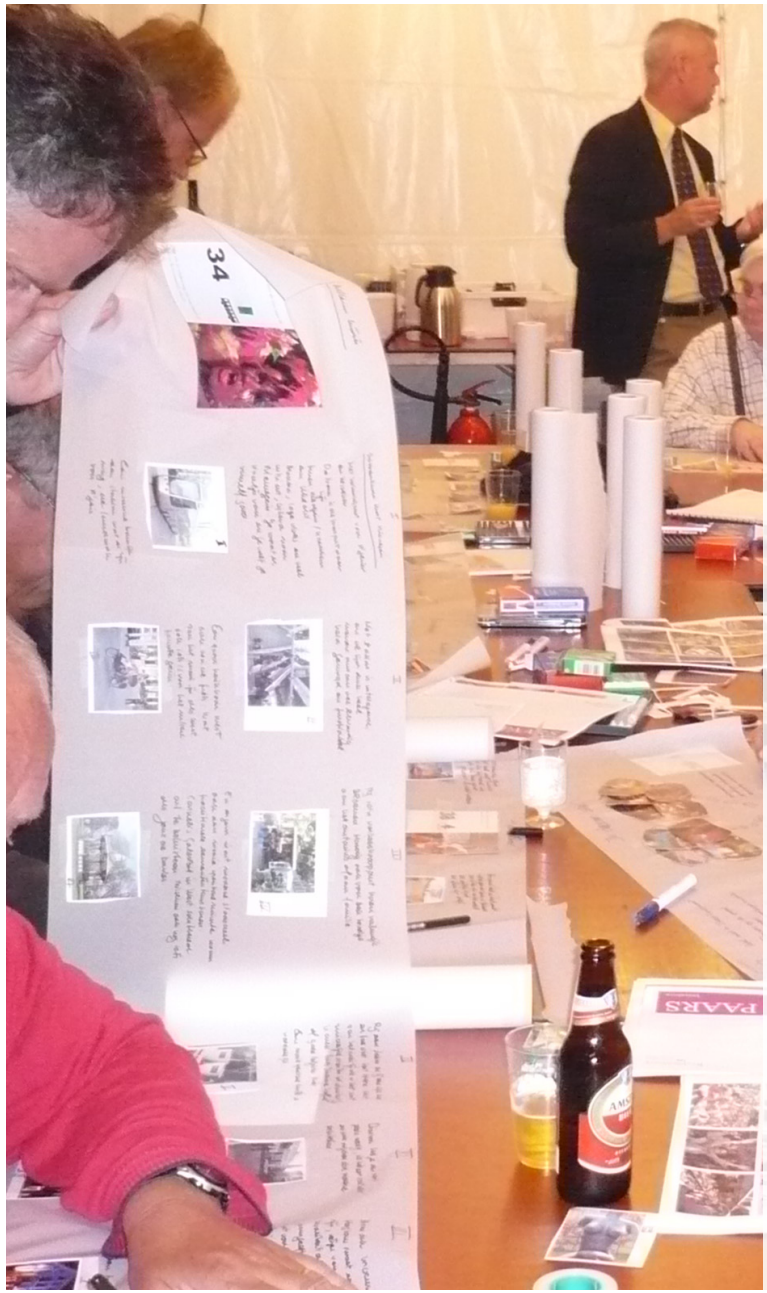

Conclusie van het lab<

In de gespreksronde is een aantal door de deelnemers breed gedragen kerngedachten uitgesproken, als voeding voor het vervolgproces. De labsessie zelf is ervaren als goede start van een nieuw ontwikkelingsproces dat tot planvorming moet leiden. De deelnemers spreken de wens uit voor een zo open mogelijk plan proces, waarin burgers en vertegenwoordigingen van ondernemers, winkeliers, vervoerders, jongeren, ouderen en andere belanghebbenden gevraagd worden, actief te participeren. De deelnemers voelen de verantwoordelijkheid voor een goed gefundeerd proces, waarbij ook de terugkoppeling met de raad opgenomen is. Vastgesteld is, dat dit met een open blik gestart zal moeten worden, en dat dit met name betekent dat contouren van het plangebied losgelaten en opnieuw onderzocht moeten worden. Daarbij zullen de grenzen ook opgerekt worden om een optimale samenhang van West met de omgeving te kunnen realiseren, zowel ruimtelijk als functioneel. Kansen liggen er voor de routing voor de sneltram, de positie van het OV-knooppunt, de aansluiting met Oost, met het ziekenhuis en met de woonwijken. Tenslotte kan geconstateerd worden dat de deelnemers streven naar een modern stedelijk West waarin een grote rol is weggelegd voor buitenruimtegebruik door en voor alle geledingen van de Nieuwegeinse bevolking.